

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

A gesztor és a gazdaságok

Kendertermesztés, -feldolgozás

A textilipar nyersanyagai közül az egyetlen a kender, amelyet hazai földeken termelünk meg. Magyarország jelenleg a legjelentősebb kendertermelő országok egyike. A hagyományokból tudjuk, hogy régebbi időkben Nyugat-Európában is termelték ezt a rostnövényt, de miután nem tartották kifizetődőnek, felhagytak vele. Az utóbbi években a hazai termelés is csökkent, 1975-ben volt a mélypont, ekkor az öt évvel korábbinál csaknem a felét állították elő, s a feldolgozóipar alapigényét sem tudta kielégíteni a mezőgazdaság.

Akkoriban döntöttek úgy, hogy a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat egésze alatt jöjjön létre a Szegedi Kendertermelési Rendszer. Így is lett, rövid idő alatt gazdaságos ágazattá fejlődött a nagyüzemi kendertermesztés. A rendszergazda sokoldalú segítséget nyújt a partnergazdaságoknak: speciális betakarító gépek beszerzésével, alkatrészellátással, javító-műhelyével, szervizszolgálatával. Kiváló fajtákkal, jó vetőmaggal, fejlett természetis technológiával megteremtette az iparszerű termelés feltételeit; jelentős anyagi hozzájárulással segítette a mezőgazdasági termelés korszerűsítését. Ennek nyomán 1976–1977-ben számottevő fellendülés kezdődött a rostkender-termesztésben: a termésmennyiség a szükséges szinten állandósult, területileg a feldolgozó üzemek közelében, üzemenként megfelelő területnagyságon koncentrálódott a termelés. Míg korábban Békés és Hajdú megyékben, jelenleg az ipari kapacitásokhoz közelebbi Csongrádban legnagyobb (az országos termelés egynegyede-egyharmada) a kendertermelés aránya. A mezőgazdasági termelésben viszonylag csekély a rostkender súlya: a megye szántóterületének mindössze 0,7 százalékán termelik, s a növénytermelés bruttó termelési értékéből is alig egy-százaléknyi a részesedése.

A rostkendertermelés az egyik legjobban szakosodott növénytermelési ágazat, alapítja meg a megyei KSH-jelentés, nálunk mindössze hét termelőszövetkezet termeszti, átlag 250–300 hektáros üzemi méretben, ezen belül egy gazdaság 500 hektárnál nagyobb, egy viszont 100 hektárnál kisebb területen termel kenderkört. A termelési biztonság nem megnyugtató, az ágazat rendkívül érzékeny a vihar- és jégkártételre, és ez igen kockázatos teszi az erre szakosodott üzemek jövődelmezőségét. Az utóbbi években, az ipari eredetű anyagok és az energia árának jelentős emelkedése mellett nőtték a biztosítási költségek, illetve romlottak a kártérítési feltételek, s mindez együttesen jelentősen mérsékli az ágazati eredményt, hátrányosan befolyásolja a termelési kedvet. Az utóbbi években az átlagtermés emelkedése ellenére a

nettó jövedelem több mint 2 ezer forinttal csökkent hektáronként. A kevesebb kockázattal, kisebb ráfordítással termelhető napraforgó, vagy búza például hasonló, de biztonságosabb jövedelmet nyújt.

A feldolgozó vállalat több formában megkísérelte fokozni a termelői érdekeltiséget: 1981-ben az előző öt év átlagához képest 6,1 százalékkal magasabb átvételi árat és külön minőségi prémiumot is fizetett a termelőknek. További 13,6 százalékkal nőtt a hozamérték a kőri átlagtermésének emelkedése következtében. A termelési rendszer igen kedvező feltételekkel szerezte be a minőségi vetőmagot, intézte a gép- és alkatrészutánpótlást, végezte a javítási és szervizszolgáltatásokat. A termelési ráfordítások gyorsabb növekedését azonban mindezek nem elenyészőzték kielégítően.

A Szegedi Kendertermelési Rendszer eredményes működése ellenére az egész termelési-feldolgozási értékesítési folyamatot átfogó, közös érdekeltiségen alapuló szorosabb kooperáció nem jött létre.

A hazai kenderfeldolgozást lényegében a szegedi székhelyű országos nagyvállalat, a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat végzi hat megyében működő telephelyein. A korábban döntően kendertermelőket gyártó vállalat az utóbbi években változtatott piaci stratégiáján, erőteljesen csökkentette a kender alapanyagú termékek arányát, jelentős beruházással rátért a műanyag alapanyagok széles körű alkalmazására. 1981-ben a vállalat termelésének 33 százaléka volt kendertermék és további 8 százalékat tett ki

a kenderfeldolgozás melléktermékéből, a pozdorjából készült bútortalap.

A vállalat termelésének jelentős része exportra kerül. A kiszállítás értéke 1981-ben 567 millió forint volt, amiből a kendertermékek aránya 53 százalékot tett ki. Az export nagyobb része — 313 millió forint — rubelel-számolású.

A vállalat megyei üzemeiben foglalkoztatott fizikai dolgozók több mint negytedét a kenderfeldolgozásban tevékenykedik. Számuk öt év alatt csaknem egyharmadával csökkent. A feldolgozással kapcsolatos nehéz fizikai munkákra — áztatás, törés, tilolás — egyre kevesebb a vállalkozó.

A VI. ötéves terv időszakában a vállalat, a lehetőségek alapján az 1976. évi név- és szervizszolgáltatásokat. A termelési ráfordítások gyorsabb növekedését azonban mindezek nem elenyészőzték kielégítően.

A jövő szempontjából meghatározó a kendertermékek iránti várható hazai és külföldi kereslet alakulásának reális felmérése, illetve jövedelmezőségi viszonyok alakulása. Jelenleg nagyfokú bizonytalankodások, határozatlanság jellemzi mind a mezőgazdasági, mind az ipari termelési fejlesztési lehetőségeit, s csak a szükségletek és a lehetőségek hosszabb távú ismeretében kezdeményezhető határozottabb irányú ágazatfejlesztés.

A készletgazdálkodásról Konferencia Budapesten

Huszonnégy ország 160 szakemberének részvételével nemzetközi készletgazdálkodási konferencia kezdődött hétfőn a Hilton szállóban. A konferencia rendszerezését hazánk kezdeményezte a 70-es évek végén, amikor világossá vált, hogy a nagymértékben megnőtt a racionális gazdálkodás jelentősége. Már az első tanácskozást is Budapesten tartották 1980-ban, s most a sorozat folytatódik.

A plenáris ülés európai, ázsiai és amerikai szakembereinek felszólalásából kiútt; mindkét társadalmi rendszerben elengedhetetlen, hogy a gazdálkodás egészével összhangban alakítsák a készleteket, bár a szocialista és a tőkés viszonyok között a készletgazdálkodás teendőit illetően korábban a hangsúlyok erősen eltérőek voltak. A tőkés országokban többnyire a készáru-, a szocialista álla-

mokban pedig a nyersanyag- és félkészáru-készletekre összpontosították a figyelmet, ami abból adódott, hogy a tőkés országokban az értékesítés, a szocialista államokban pedig az anyagbeszerzés és a túlbiztosított készletek felhalmozása okozta a nagyobb problémát. A szakemberek azonban felismerték, hogy a mai viszonyok között a készletgazdálkodás legkisebb részleteinek is nagy a jelentősége, mert a feleslegesen tárolt, felhalmozott áru nehezen megszereshető pénz köte.

A konferenciát Csikós Nagy Béla államtitkár, az Országos Anyag- és Árhi-vatal elnöke, a Nemzetközi Készletgazdálkodási Társaság tiszteletbeli elnöke nyitotta meg, s rámutatott, hogy a készletgazdálkodás jó módszer a kidolgozásában is — csakúgy, mint a gazdasági élet bármely más te-

Tanévkezdésre készülődve

Új iskolák és tantermek

Kívül-belül felújítva várja a kisdíákokat az általános iskola a Szilléri sugárúton

Az idei népgazdasági terv 1200–1300 új iskolai tanterem felépítését irányozta elő, és azzal számolt, hogy ennek nagyobb része, már tanévkezdéskor a kiskisiskolások rendelkezésére áll, és megoldja vagy legalábbis enyhíti a zsúfoltságot. Ennek érdekében a tanácsok és az építők széles körű összefogással, sok helyen a lakosság társadalmi munkájának bevonásával is nagy erőfeszítéseket tettek. E munka sikereiről, gondjairól és a további tervekről adtak helyi közéleti tudósításaikban az MTI munkatársai.

Budapesten különösen nagy erőket koncentráltak az építők, mert még soha olyan nagy tanteremépítési programja nem volt a fővárosnak, mint az idén. A tavaly átadottnál mintegy százhuszszal több, összesen 332 új tanterem építését irányozták elő, s ebből 272 osztálytanterem átadását a tanévkezdés előtt. Néhány héttel ezelőtt még úgy tűnt, hogy a budapesti iskolaprogramban részt vevő vállalatok, szövetkezetek mintegy 30 tanterem átadásával már nem tudnak a tanévkezdés előtt

megbirkózni, ám a munkát mégis sikerült befejezni. Ezekben a napokban tehát az átvevők munkája szaporodott. Az eddigi jelzések szerint az előirányzott 272 helyett 276 új általános iskolai tanterem készült el.

A Győr-Sopron megyei kisdíákok 21 új általános iskolai tanteremében kezdik meg a tanulást. Sopronban a tanévnyitó ünnepségen avatták fel a 16 tanteremű új általános iskolát, amelynek nagy könyvtára a Jereván lakótelep felőli olvasóinak is rendelkezésére áll.

Csongrád megyében tanévkezdésre 40 új általános iskolai tanterem épült fel. Egyebek között Zákányszéken és Ópusztaszeren 4–4 tanteremű új iskolában kezdődik meg a tanítás. Szegeden, a Dózsa György Általános Iskola a két éves felújítási munkálatok befejeztével ismét megnyitja kapuit, s így körzetének kisdíákjai már gyalogszerrel járhatnak iskolába, nem kell naponta utazgatni a távolabbi városrészek oktatási intézményeibe. Szeged rókus városrészében és Hódmezővásárhelyen 16–16 tanteremű új általános iskola épült.

Borsodban az oktatási év kezdetén 45 új tanterem népesítik be a kiskisiskolások. Miskolc új lakótelepén nyolc új tanterem adtak át. A legnagyobb iskola Ózdon épült, 12 osztályteremmel, amelynek egyetlen szépség-hibája, hogy jócskán késtek az építők, mert már febru-

árban be kellett volna fejezni a munkát. Építési kapacitásgondok miatt a megye több településén csak széles körű összefogással, a lakosság társadalmi munkájával, a kisiparosok és más szakemberek segítségével sikerült határidőre felépíteni, bővíteni az iskolákat. A tervek szerint a művelődési házakban és más középületekben több mint 50 helyiséget lehet felhasználni tanteremként, s ezek legnagyobb részében még az idén elvégzik a szükséges átalakítási munkákat, hogy ahol csak lehet, enyhítsék a régi iskolák, tanterem zsúfoltságát.

Hasonló gondokra kerestek megoldást Baranyában is. Pécs új városnegyedében, a több mint 30 ezer lakosú, Lóvokertvárosban már az iskolák úttörőszobáit, könyvtárait az oktatás céljaira vették igénybe. A szeptemberben megnyíló 350 személyes középiskolai kollégium egy részét is — átmenetileg — az általános iskolai oktatás céljára hasznosítják. Az új otthonba költözött 508. számú szakmunkásképző intézet régi épületében — ugyancsak átmenetileg — általános iskolai osztálytermeket alakítanak ki.

A kertvárosi kisdíákok egy részét azonban még így is utaztatni kell majd, mert tanításukat csak más városrészek kevésbé zsúfolt iskoláiban oldhatják meg. Sokkal kedvezőbb a helyzet viszont a megye szigetvári járásában, ahol most fejeződik be a több mint tízezer tante-remépítési program.

Nemzetközi tanácskozás

Augusztus 23–24-én — sorrendben a 24. alkalommal — rendezik Keszthelyen a Georgikon napokat, amelyeken a mezőgazdasági tudományok jegyében a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem ösere, az 1977-ben alapított Georgikonra emlékeznek. Ilyenkor évről évre a mezőgazdasági termelés valamely ágazatának eredményeit, fejlesztési lehetőségeit veszik számba. Az idei programban az iparszerű sertéshústermelés tapasztalatai kerülnek területekre. A téma nagy nemzetközi érdeklődést váltott ki: tizennégy országból: Angliából, Ausztriából, Csehszlovákiából, Belgiumból, Bulgáriából, Franciaország-

ból, Jugoszláviából, Lengyelországból, az NDK-ból, az NSZK-ból, Romániából, Svájcban, Svédországból és a Szovjetunióból mintegy negy-száz tudományos kutató, egyetemi tanár érkezett a kétnapos konferenciára.

A kétnapos tanácskozáson elhangzó hatvan előadás kétharmadát külföldiek tartják. A referátumok fő gondolatkörei: a sertéstenyésztés, nevelés, a tenyésztés-szervezés, szaporítás és kapcsolata a termelési gyakorlattal; a korszerű takarmányozás követelményei; a sertéstartás fejlesztésének módja; a költségtakarékos technológiák. (MTI)